

COVID-19

Ενημερωτικό Σημείωμα για Εργαζομένους και Επιχειρήσεις

Ερωτήσεις / Απαντήσεις & Βέλτιστες Πρακτικές
ενόψει μέτρων έκτακτης ανάγκης

Μάρτιος 2020

Λεωφ. Δημοσθένη Σεβέρη 12,
6ος όροφος, γραφείο 601,
1080 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ.: +35722465500
Φαξ: +35722338500

Αντιλαμβανόμενοι το καθήκον ευθύνης όλων μας για συστράτευση στην προσπάθεια αναχαίτισης των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων από την αναγκαία λήψη δραστικών περιοριστικών μέτρων για καταπολέμηση της εξάπλωσης του νέου κορωνοϊού, δημοσιεύουμε σύντομο ενημερωτικό σημείωμα με σκοπό τη βέλτιστη προσαρμογή εργαζομένων και επιχειρήσεων στις υπό εξέλιξη πρωτόγνωρες συνθήκες.

Η απροσδιόριστη επί του παρόντος έκταση της πανδημίας καθιστά εξίσου απροσδιόριστη την έκταση των επιβαλλόμενων μέτρων καταπολέμησης της. Ως εκ τούτου, το παρόν σημείωμα καταγράφει νομικές πτυχές έκτακτων, διαρκώς εναλλασσόμενων νομοθετικών και κανονιστικών μέτρων.

Δεν προβάλλει ούτε επιχειρεί να προβάλει ολοκληρωμένη νομική ανάλυση και επεξήγηση είτε του συνόλου είτε μέρους των εν λόγω μέτρων και ιδιαίτερα τονίζουμε πως η δημοσίευση του παρόντος σημειώματος δεν συνιστά παροχή νομικής συμβουλής προς οιονδήποτε.

Αποκλειστικός σκοπός του σημειώματος είναι να συνδράμει με πνεύμα αλληλεγγύης και αναγνώρισης των δύσκολων πολιτικών αποφάσεων, στην καλύτερη δυνατή κατανόηση από εργαζομένους και επιχειρήσεις των βασικών έκτακτων μέτρων του Κράτους και συνακόλουθα να ενθαρρύνει την ορθολογιστική και έγκαιρη αναζήτηση από μέρους τους διευκρινίσεων και πρόσθετων πληροφοριών από τους αρμόδιους Κρατικούς και άλλους φορείς.

Στέλιος Αμερικάνος & Σία Δ.Ε.Π.Ε.

1. Σε ποιους δύναται να δοθεί «Ειδική Άδεια» και τι συνεπάγεται μισθολογικά;

Η αναστολή λειτουργίας όλων των σχολικών μονάδων Παγκύπρια, βρεφοκομικών και παιδικών σταθμών, δημόσιων και ιδιωτικών, ένεκα της πανδημίας δημιούργησε την ανάγκη σε αρκετούς γονείς όπως παραμείνουν στο σπίτι για τη φροντίδα των ανήλικων παιδιών τους.

Μεταξύ των μέτρων που ανακοινώθηκαν είναι και η παραχώρηση «Ειδικής Άδειας», σε γονείς που εργάζονται στον ιδιωτικό, Δημόσιο και Ευρύτερο Δημόσιο τομέα και έχουν παιδιά κάτω των 15 ετών, όμως δεν αφορά αυτοτελώς εργαζομένους.

Το Σχέδιο καλύπτει επίσης γονείς προσώπων με αναπηρίες ανεξαρτήτου ηλικίας, νοουμένου ότι δεν παραχωρείται για τα εν λόγω πρόσωπα επίδομα φροντίδας.

Στο παρόν στάδιο, η Ειδική Άδεια θα έχει διάρκεια μέχρι και 4 εβδομάδες με περίοδο κάλυψης μέχρι τις 30 Απριλίου 2020 και θα εξαιρούνται από αυτήν οι δημόσιες αργίες. Η υπό αναφορά άδεια δεν μπορεί να παραχωρηθεί και στους δύο εργαζόμενους γονείς ταυτοχρόνως, ενώ θα παραχωρείται, εάν η φύση της εργασίας τους δεν επιτρέπει την τηλεργασία ή την εργασία από το σπίτι ή την εργασία με ευέλικτο ωράριο και εάν δεν υπάρχει εσωτερική βοήθεια.

Το επίδομα θα παραχωρείται ως ακολούθως: Σε γονέα με μισθό μέχρι €2,500 (ακάθαρτα), για τα πρώτα €1.000 του μισθού θα καταβάλλεται επίδομα σε ποσοστό 60% του μισθού και για τα επόμενα €1.000 του μισθού, επίδομα σε ποσοστό 40% (π.χ. για μισθό €1,500: €600 + €200 = €800 επίδομα). Για μονογονεϊκές οικογένειες το επίδομα διαφοροποιείται σε 70% και 50% αντιστοίχως.

Έχει διευκρινιστεί από το Υπουργείο Εργασίας στις 19/03/2020 ότι ο εργοδότης δεν θα καταβάλλει το υπόλοιπο του μισθού ενώ γονέας με μισθό άνω των €2,500 δεν δικαιούται την ειδική άδεια.

Αδιευκρίνιστη παραμένει επί του παρόντος η αριθμητική απόκλιση των €500 [€2,500 – (€1,000 + €1,000)] για σκοπούς εφαρμογής της φόρμουλας.

2. Υπό ποιες προϋποθέσεις δύναται να καταβληθεί επίδομα ασθενείας;

Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του Υπουργείου Εργασίας ημερ. 15/03/2020, θα καταβληθεί επίδομα ασθενείας κατά μέσο όρο €800 μηνιαίως στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- i. Σε εργαζόμενους που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα υγείας και εμπíπτουν σε κατάλογο που έχει δημοσιοποιηθεί, οι οποίοι αναγκαστικά θα πρέπει να απουσιάσουν από την εργασία τους για σκοπούς προστασίας της υγείας τους (προϋπόθεση η προσκόμιση πιστοποιητικού από τον προσωπικό ιατρό τους).
- ii. Περιπτώσεις υποχρεωτικής απουσίας από την εργασία σε πρόσωπα με οδηγίες ή εντολή των Αρχών (Κατηγορία 1 - υποχρεωτικός περιορισμός υπό ιατρική παρακολούθηση (καραντίνα) και Κατηγορία 2 - αυτοπεριορισμός υπό τηλεφωνική παρακολούθηση), νοουμένου ότι οι υπό περιορισμό εργαζόμενοι κατέχουν πιστοποιητικό που εκδίδεται από το Υπουργείο Υγείας.
- iii. Πρόσωπα πέραν της ηλικίας του 63ου έτους μέχρι την ηλικία του 65ου έτους, οι οποίοι δεν λαμβάνουν θεσμοθετημένη σύνταξη και συνεχίζουν να εργάζονται και οι οποίοι

εμπίπτουν στις Κατηγορίες 1 και 2 του Υπουργείου Υγείας, νοουμένου ότι οι υπό περιορισμό εργαζόμενοι κατέχουν πιστοποιητικό που εκδίδεται από το Υπουργείο Υγείας.

iv. Για σκοπούς ενίσχυσης των αυτοτελών εργαζομένων, το επίδομα ασθενείας θα καταβάλλεται όπως και στους μισθωτούς, από την τέταρτη ημέρα απουσίας τους από την εργασία.

Η περίοδος κάλυψης επιδόματος ασθενείας λήγει στις 30 Απριλίου 2020 και θα καταβάλλεται για όσες μέρες ο αιτητής είναι πρόσωπο που εμπίπτει στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Αδιευκρίνιστο επί του παρόντος παραμένει το ζήτημα του τρόπου υπολογισμού του μέσου όρου, ως επίσης και της διαδικασίας υποβολής των αιτήσεων αλλά και του χρόνου καταβολής των επιδομάτων.

3. Ποια τα κυβερνητικά μέτρα αναχαίτισης του κινδύνου κλεισίματος επιχειρήσεων και ραγδαίας αύξησης της ανεργίας;

Στο πρόγραμμα στήριξης δημοσιονομικής φύσεως για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του κορωνοϊού και με στόχο να αποφευχθούν οι απολύσεις των εργαζομένων, συμπεριλαμβάνεται «Σχέδιο Αναστολής Εργασιών» και «Σχέδιο Στήριξης Μικρών Επιχειρήσεων».

Το Σχέδιο Αναστολής Εργασιών καλύπτει τις επιχειρήσεις που υποχρεωτικά ανέστειλαν τις εργασίες τους και όσες επιχειρήσεις θα συνεχίσουν τη λειτουργία τους και θα υποστούν μείωση του κύκλου εργασιών πέραν του 25%. Οι επηρεαζόμενοι εργαζόμενοι αυτών των επιχειρήσεων θα λαμβάνουν ανεργιακό επίδομα για όσο χρονικό διάστημα η επιχείρηση θα βρίσκεται σε αναστολή εργασιών.

Το Σχέδιο Στήριξης Μικρών Επιχειρήσεων αφορά επιχειρήσεις που εργοδοτούν μέχρι 5 άτομα υπό την προϋπόθεση ότι διατηρούν τους υπαλλήλους τους στην εργασία και έχουν υποστεί μείωση του κύκλου εργασιών τους πέραν του 25%. Το εν λόγω Σχέδιο προβλέπει επιδότηση του 70% του μισθού των εργαζομένων.

Δεν έχουν μέχρι σήμερα δημοσιοποιηθεί οι προϋποθέσεις και οι ασφαλιστικές δικλείδες του Σχεδίου οι οποίες αναμένεται να ανακοινωθούν σύντομα και κρίνουμε ως αρνητικό χαρακτηριστικό του Σχεδίου Αναστολής Εργασιών ότι δεν καλύπτει οποιαδήποτε λειτουργικά έξοδα των επηρεαζόμενων επιχειρήσεων, όπως είναι τα ενοίκια.

Αδιευκρίνιστο παραμένει επί του παρόντος το ζήτημα ένταξης σε σχέδιο στήριξης, των επιχειρήσεων που δεν αναστέλλουν υποχρεωτικά τις εργασίες τους, αλλά επιθυμούν αυτοβούλως να αναστείλουν την λειτουργία τους για σκοπούς προστασίας της υγείας των εργαζομένων και των πελατών τους και/ή για οικονομικούς λόγους. Αδιευκρίνιστο παραμένει, επίσης, το ερώτημα εάν υπάρχει η δυνατότητα σε εργαζόμενους επιχειρήσεων που εξακολουθούν να λειτουργούν με μείωση κύκλου εργασιών άνω του 25% να σταματήσουν προσωρινά την εργασία τους και να λαμβάνουν το επίδομα ανεργίας. Επίσης οι εργοδότες θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά εάν οι απολύσεις λόγω μείωσης του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων για την περίοδο που διαρκεί η πανδημία, μπορούν να αποτελέσουν νόμιμο λόγο τερματισμού της απασχόλησης των εργαζομένων στη βάση πλεονασμού.

Περαιτέρω, το Υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε στις 18/03/2020 ότι θα αναλάβει νομοθετική πρωτοβουλία για προσωρινή αναστολή μέχρι τέλος Απριλίου 2020 της

υποχρέωσης υποβολής φορολογικής δήλωσης και καταβολής του ΦΠΑ, νοουμένου ότι το υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο καταβάλει το ποσό οφειλόμενου ΦΠΑ, μέχρι τις 10 Νοεμβρίου 2020, όταν οι συνολικές εκροές κατά τους τελευταίους 12 μήνες που προηγούνται της λήξης της καθορισμένης φορολογικής περιόδου, δεν έχουν υπερβεί το ένα εκατομμύριο ευρώ.

Στα νέα μέτρα που ανακοινώθηκαν περιλαμβάνεται επίσης η μείωση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 19% σε 17% για περίοδο δύο μηνών, από 1 Απριλίου 2020 μέχρι 31 Μαΐου 2020, καθώς επίσης και του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, ο οποίος μειώνεται από 9% στο 7% για περίοδο τρεισήμισι μηνών, από 1 Απριλίου 2020 μέχρι 15 Ιουλίου 2020 με σκοπό την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών και τόνωση της κατανάλωσης.

Αναφορικά με τις εισφορές στο ΓΕΣΥ, ανακοινώθηκε η προσωρινή διατήρηση της καταβολής συνεισφορών με τους αρχικούς συντελεστές (από τους μισθωτούς, εργοδότες, αυτοεργοδοτούμενους, εισοδηματίες και το Κράτος ως εργοδότης και ως τρίτο μέρος), από την 1η Απριλίου 2020 μέχρι την 31η Μαΐου 2020. Για το μήνα Μάρτιο, θα εφαρμοστούν οι αυξημένες συνεισφορές για όλα τα μέρη.

Πέραν των πιο πάνω, σημειώνονται οι πιο κάτω συναφείς εξελίξεις:

- i. Προσωρινή αναστολή της διαδικασίας εκποιήσεων από την ΚΕΔΙΠΕΣ για περίοδο 3 μηνών.
- ii. Παράταση για 3 μήνες της υποχρέωσης προσκόμισης των απαραίτητων δικαιολογητικών από ενδιαφερόμενους που υπέβαλαν ήδη αίτηση για ένταξη στο «Σχέδιο Εστία».
- iii. Μείωση κατόπιν απόφασης της ΠΑΕΚ κατά 10% στην τελική τιμή ηλεκτρισμού, εξαιρουμένου του ΦΠΑ και του τέλους ΑΠΕ και ΕΞΕ, για συνολική περίοδο δύο (2) μηνών.

iv. Το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας ως η Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και το Υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσαν ότι η εξάπλωση του κορωνοϊού θεωρείται λόγος ανωτέρας βίας για την οποία υπάρχει σχετική πρόνοια στα συμβόλαια που χρησιμοποιούνται για τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων και θα εξετάζονται αιτήματα παράτασης της διάρκειας εκτέλεσης του αντικειμένου των Συμβάσεων, χωρίς να ενεργοποιούνται οποιεσδήποτε ρήτρες καθυστέρησης και χωρίς να προβαίνουν σε κατάσχεση/ρευστοποίηση εγγυήσεων.

Τα πιο πάνω μέτρα, συνδυαστικά με το μέτρο της ειδικής άδειας και του επιδόματος ασθενείας, αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της ρευστότητας και στήριξης της εσωτερικής κατανάλωσης αλλά και την αποφυγή των απολύσεων των εργαζομένων. Οι εξελίξεις, προφανώς, είναι ραγδαίες και είναι πολύ πιθανόν να ληφθούν πρόσθετα ή διαφοροποιημένα μέτρα για επίτευξη του σκοπού αυτού.

/ Βέλτιστες Πρακτικές για να διατηρήσετε την επιχείρησή σας υγιή κατά τη διάρκεια της έξαρσης του Covid-19

1. Υγεία και ασφάλεια του προσωπικού σας
Ακολουθήστε τις κυβερνητικές οδηγίες οι οποίες δημοσιεύονται και αφορούν το προσωπικό και αναζητήστε έγκαιρα οποιεσδήποτε διευκρινίσεις χρειάζεστε για σκοπούς αξιοποίησης κρατικών ενισχύσεων. Καθιερώστε εσωτερικό σχέδιο λειτουργίας της επιχείρησης το οποίο θα διασφαλίζει την συνέχιση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αλλά θα διασφαλίζει ταυτόχρονα ασφαλές περιβάλλον εργασίας για το προσωπικό. Διασφαλίστε ότι ο εργασιακός χώρος διαθέτει επαρκή είδη καθαρισμού για αποτροπή της εξάπλωσης του ιού και

υπενθυμίστε στο προσωπικό για την ανάγκη τήρησης των βασικών κανόνων υγιεινής. Ενθαρρύνετε την προσωρινή εργασία από το σπίτι σε περιπτώσεις όπου αυτό μπορεί να εφαρμοστεί.

2. Αναθεώρηση συμβολαίων

Εξετάστε εάν η επίδραση της πανδημίας θα μπορούσε να θεωρηθεί λόγος ανωτέρας βίας (force majeure) ο οποίος δικαιολογεί τον τερματισμό ή αναστολή της περαιτέρω εκτέλεσης μίας σύμβασης και εάν θα μπορούσε να γίνει επίκληση του λόγου αυτού με βάση τις υφιστάμενες συμβάσεις και ποιες θα ήταν οι συνέπειες στα δικαιώματα των μερών από την επίκληση του. Εξετάστε, σε περίπτωση που δεν υπάρχει όρος ανωτέρας βίας στα υφιστάμενα συμβόλαια ή ο εν λόγω όρος δεν καλύπτει την περίπτωση της πανδημίας, εάν η φύση της σύμβασης ή οι ανάγκες της επιχείρησης δικαιολογούν την επίκληση του δόγματος της ματαίωσης (doctrine of frustration) η οποία επιφέρει μόνιμη απαλλαγή των μερών από την περαιτέρω εκτέλεση της σύμβασης. Στις υφιστάμενες συμβάσεις ή σε συμβάσεις υπό διαπραγμάτευση, αναθεωρείστε ή εισάγετε όρο ανωτέρας βίας που να καλύπτει λόγους δημοσίας υγείας και/ή επιδημίες και/ή πανδημίες και/ή ταξιδιωτικούς περιορισμούς και/ή καραντίνα και ρυθμίστε τις συνέπειες ενός τέτοιου γεγονότος.

3. Αξιολογήστε υποδομές και συστήματα εργασίας

Ενθαρρύνετε την εργασία εξ' αποστάσεως (τηλεργασία), αξιοποιήστε ή ενισχύστε την δυνατότητα επικοινωνίας με προσωπικό και πελάτες μέσω τηλεφώνου, βίντεο ή άλλων ηλεκτρονικών μέσων, μειώνοντας την ανάγκη για μετακίνηση.

4. Αναθεωρήστε τα συμβόλαια ασφαλιστικής κάλυψης

Εξετάστε το συμβόλαιο ασφάλισης της επιχείρησης, έτσι ώστε να διασφαλίζει ότι η επιχείρησή σας καλύπτεται για ζημιές που προκύπτουν από έκτακτες καταστάσεις δημόσιας υγείας, επιδημίες και πανδημίες.

5. Στρατηγική στις περιπτώσεις εκκρεμωσών συναλλαγών

Να είστε ρεαλιστικοί στην προσέγγιση και το χρονοδιάγραμμά για το κλείσιμο πιθανών συναλλαγών. Λάβετε υπόψη σας τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς και ελαχιστοποιήστε τις προσωπικές συναντήσεις, υπέρ των τηλεδιασκέψεων. Σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων και εξαγορών εταιρειών θα πρέπει να αξιολογηθούν σχετικά με την εταιρεία στόχο (target company) η δυνατότητα, μεταξύ άλλων, για αναστολή περαιτέρω εκτέλεση ή τερματισμό των υφιστάμενων συμβολαίων στη βάση όρων ανωτέρας βίας.

6. Αξιολογήστε τον αντίκτυπο των χρηματοπιστωτικών και χρηματιστηριακών αγορών

Εξετάστε τις πιθανές επιπτώσεις στα επιτόκια, το κόστος δανεισμού και τις αξίες των περιουσιακών σας στοιχείων και αξιολογήστε πώς η πανδημία θα μπορούσε να επηρεάσει την ικανότητά σας να χρηματοδοτήσετε την εταιρεία σας αυτή τη στιγμή ή στο μέλλον. Προληπτικά, κοινοποιήστε τις πιθανές επιπτώσεις που θα έχει η επιχείρησή σας στους δανειστές και/ή επενδυτές και/ή άλλους αντισυμβαλλόμενους ακόμη και αν δεν είναι απαραίτητο να γίνει.